

De psychologische ontwikkeling van jongeren

over het wat, hoe
en waarom
in de ontwikkeling
van jongeren

Wim Beyers & Bart Soenens & Maarten Vansteenkiste
Vakgroep Ontwikkelings- Persoonlijkeids- en Sociale Psychologie
Universiteit Gent, België

Wat ontwikkelt?

Jongeren ontwikkelen op een dynamische manier!

Het (soms vreemde) gedrag van jongeren kunnen we proberen te begrijpen als deel van de *normale* ontwikkeling!

- Lichamelijke ontwikkeling (zie hiervoor)
- Psychoseksuele ontwikkeling
- Denk-ontwikkeling
- Emotionele ontwikkeling
- Morele ontwikkeling
- Groei naar zelfstandigheid
- Identiteitsontwikkeling
- ...

Even reflecteren...

Moeten we ons zorgen maken over seks bij jongeren?

Wat is dat eigenlijk, 'seks bij jongeren'?

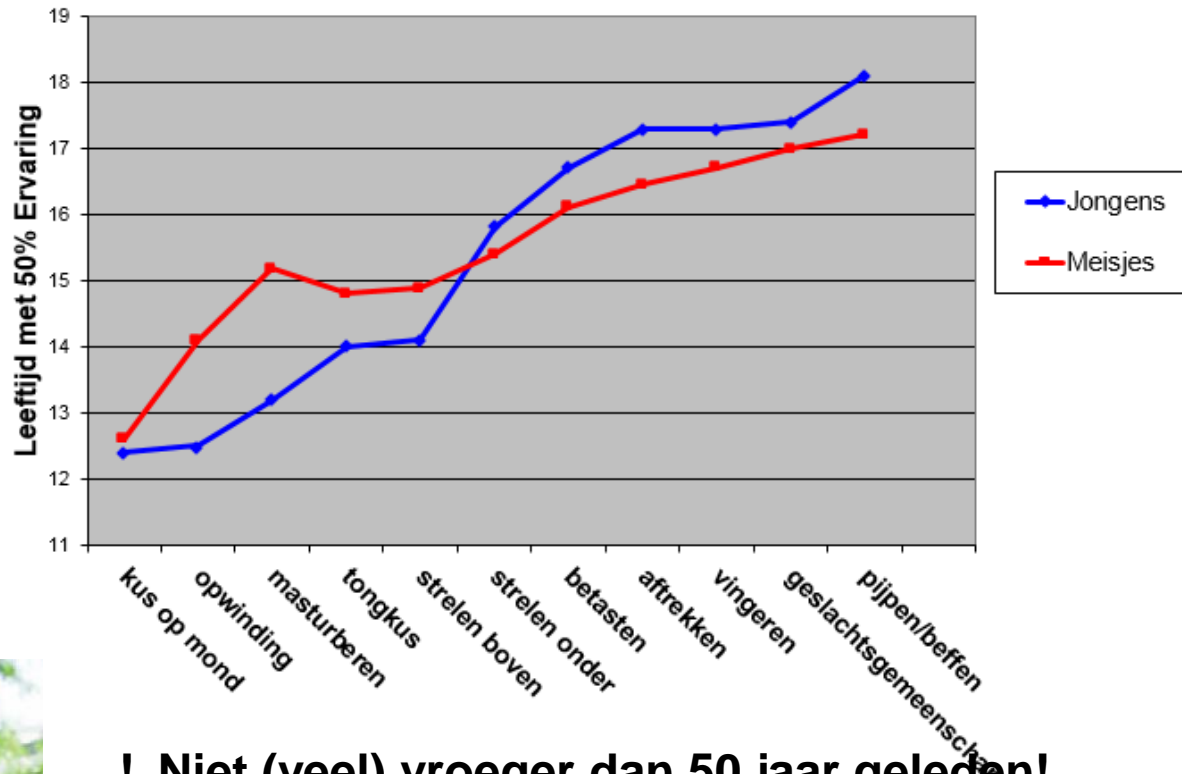
Welke 16-jarige is NIET seksueel ervaren?

Hoe denken jongeren zélf over hun seksleven?

Helpt voorlichting om problemen te voorkomen?

Psychoseksuele ontwikkeling

Data van 4963 Vlaamse jongeren (12 tot 25j) anno 2007-2015

- ! Niet (veel) vroeger dan 50 jaar geleden!
- ! Wel meer jongeren met ervaring!
- ! Ervaring van eerste keer 'seks' is positiever, als ze de bekroning is van een lange seksuele carrière!
- ! Recent (2018-2020) terug latere start!

Psychoseksuele ontwikkeling

- Bij jongeren in Vlaanderen... Lineair?

Stapsgewijs: in een logische volgorde, met voldoende tijd tussen de stappen

83%

Niet-lineair, of niet-stapsgewijs: onlogische volgorde, té snel, stappen overslaan, vaak ook met toevallige personen

17%

Denkontwikkeling

1. Zie bij hersenen:

- Groei: **meer** weten, meer kennis!
- Andere structuur: **efficiënter**, sneller!

2. Een **andere manier** van denken!

A. Werkelijkheid vs. **Mogelijkheid**

- over niet-waarneembare en niet-ervaren dingen (vb. toekomst)
- over zaken die anders kunnen zijn dan ze nu zijn (vb. ouders)
- zelfreflectie, dagdromen, fantasie
- thema's: milieu, oorlog, discriminatie, vrijheid, liefde, rechtvaardigheid, ...

Denkontwikkeling

2. Een andere manier van denken!

B. Observerend versus **Toetsend!**

- vooronderstellingen maken +
- gevolgen trekken
- beweringen & redeneringen: ‘wat als...’, ‘als ... dan ...’
- experimenterend denken & theoretisch denken

C. Enkelvoudig versus **In Combinaties**

- combinaties van ideeën
- combinaties van eigenschappen nagaan
- oorzakelijke verbanden afleiden

Dus: kritisch denken!

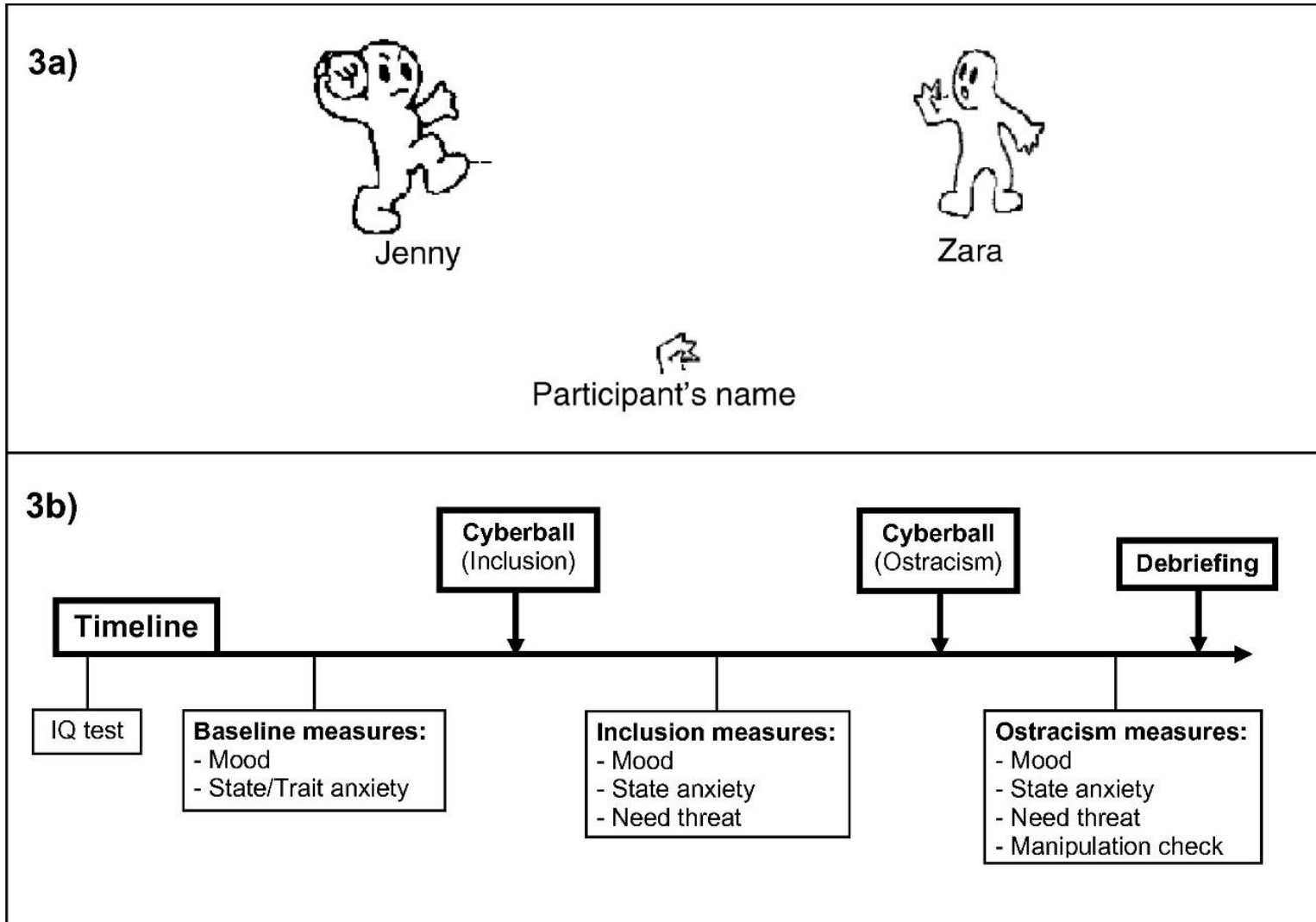
Emotionele ontwikkeling

- Vergeleken met de kindertijd is er in de adolescentie:
 - Meer gevoeligheid voor negatieve emoties
 - Meer ups en downs in emoties
- Maar jongeren gaan nog niet op een volwassen manier om met emoties!

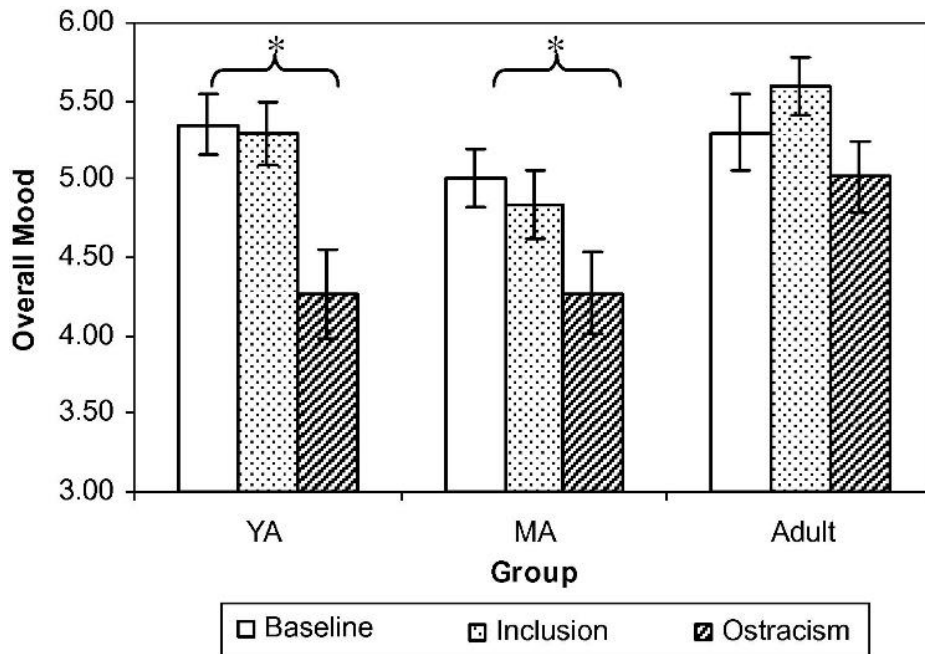
Meer intense emoties: Aanvaarding & Verwerping!

Cyberball experiment

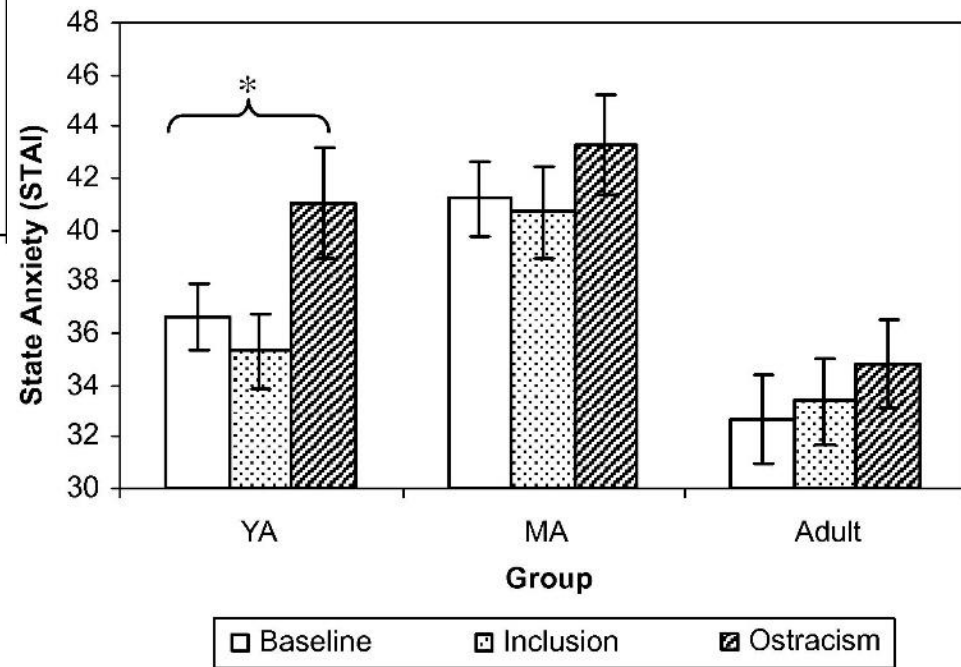

Meer intense emoties: Aanvaarding & Verwerping!

Cyberball experiment (zie ook Les 5)

* Significant at $p < .05$, corrected

* Significant at $p < .05$, corrected

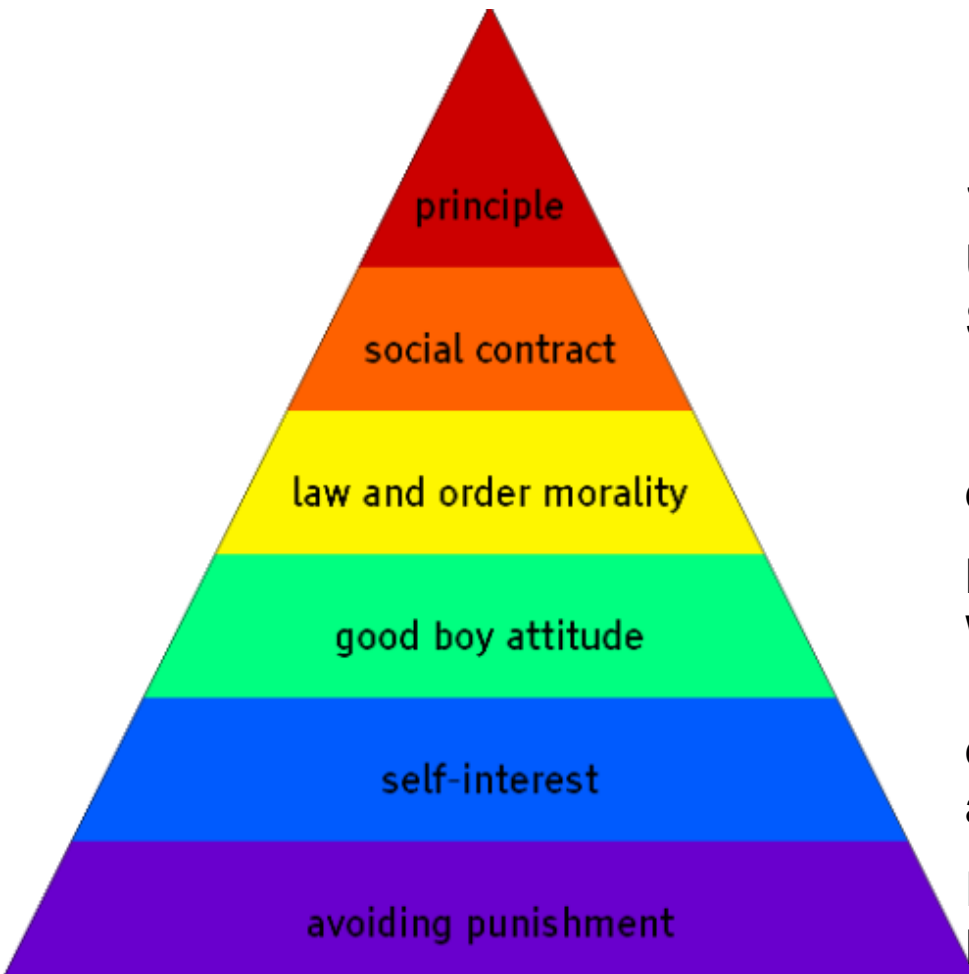
YA = 12-14 jarigen
MA = 14-16 jarigen
Adult = 22-47 jarigen

Sebastian et al. (2010)

Morele ontwikkeling

Morele ontwikkeling

sommige adolescenten en volwassenen

Universele principes: *bij iedereen?*

Sociaal contract: *de wet, kan die beter?*

de meeste adolescenten en volwassenen

Behoud van sociale orde: *de wet is heilig*

Wederkerige moraal: *zorgen voor elkaar*

de meeste kinderen en ook enkele
adolescenten en volwassenen

Individuele moraal: *leven en laten leven*

Heteronome moraal: *straf, gehoorzaamheid*

Ontwikkeling van zelfstandigheid

Niels (13 jaar)

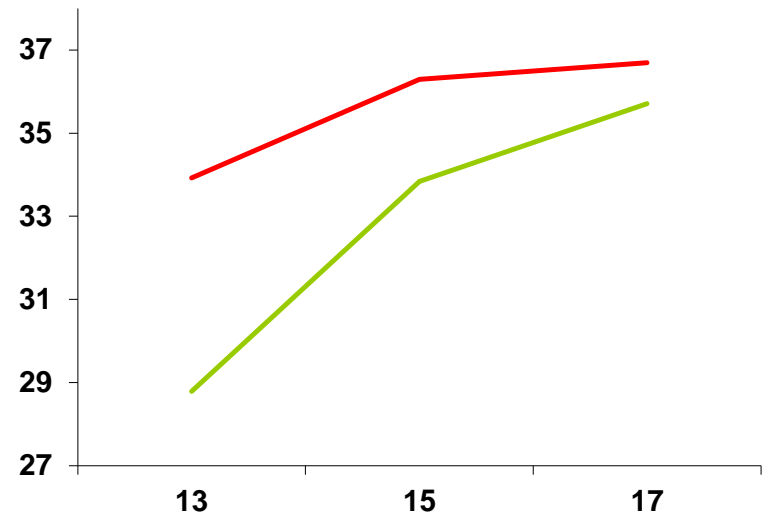
Ontwikkeling van zelfstandigheid

- Vanaf puberteit:
 - Gedreven door denk - en lichamelijke ontwikkeling
 - Geleidelijk emotioneel afstand nemen van de ouders
 - Deidealiseren
 - Zelf problemen aanpakken
 - Eigen verantwoordelijkheid nemen
 - Geheimen, en voorkeur om alleen te zijn
 - Steeds vaker zelfstandig beslissingen gaan nemen
 - Over persoonlijke zaken, vb. uiterlijk, vriendschappen, of muziek!
 - Over gedrag buitenshuis
- ≠ Breken met de ouders! Integendeel!

Twee ontwikkelingstrajecten van emotioneel loskomen!

		<i>Separatie Initieel Niveau</i>	
		Laag	Hoog
<i>Separatie Toename</i>	Laag	5	149
	Hoog	148	7

Normale ontwikkeling van separatie vs (te?) vroege ontwikkeling van separatie

Bij (te) vroeg ontwikkelende groep:

- meer stress, depressieve gevoelens en probleemgedrag
- grotere stabiliteit in probleemgedrag (cfr. Moffit; life-course persistent)
- duidelijk link tussen mate van separatie en problemen, die wijst op
- oorzaak van té vroege separatie: slechte gezinsomgeving!

Identiteits-ontwikkeling

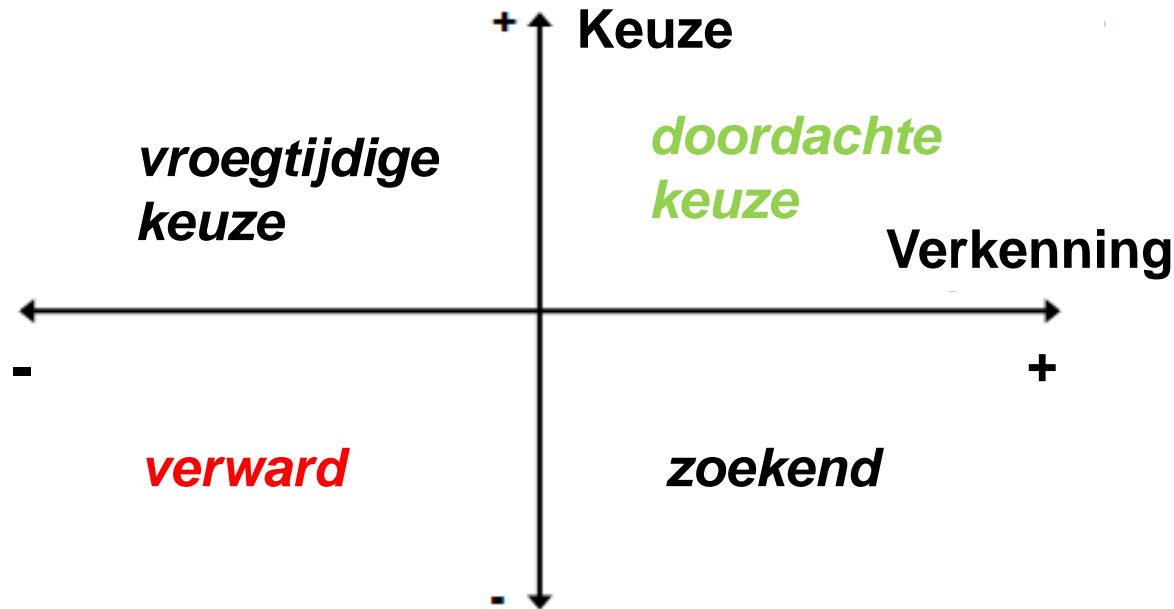
• Identiteit =

- geheel van kenmerken en trekken die persoon typeren en onderscheidbaar maken
- gevoel van samenhang en duurzaamheid
- Antwoord op vragen: Wie ben ik? Wat wil ik worden? Waar wil ik naartoe met mijn leven?
- Relaties, beroep, overtuigingen, geloof, ...
- Ook sociale kant: anderen (h)(er)kennen mij!

• Ontwikkeling = zoektocht!

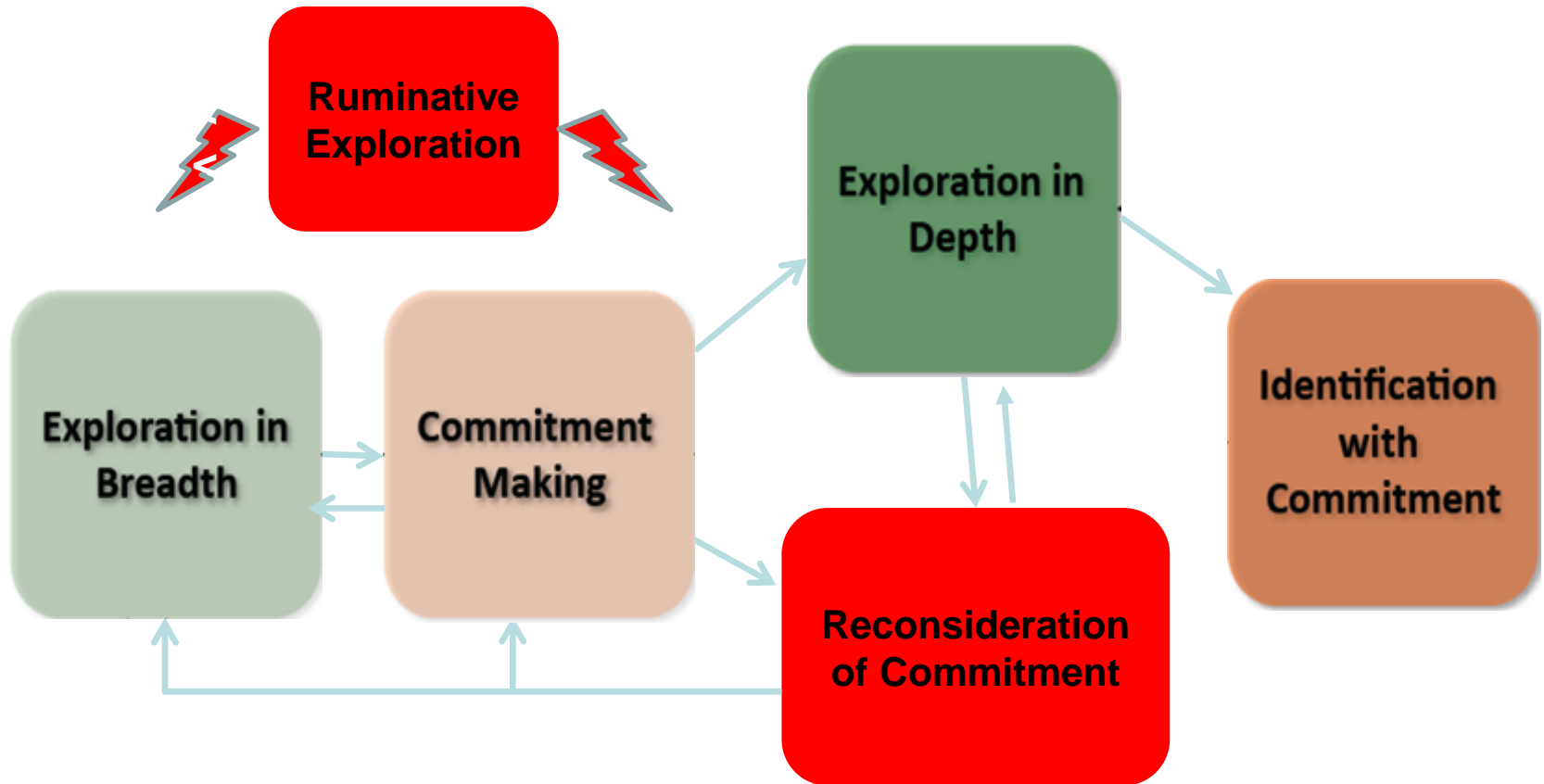
- **Brede verkenning** van alternatieven, mogelijkheden, en opties
- Maken van een **keuze**
- **Diepere verkenning** van die keuze: Wat houdt ze precies in? Voelt ze goed aan? Past ze bij mij?
- Je echt **vereenzelvigen met die keuze**: Dit ben ik helemaal! Zo wil ik (h)erkend worden!

Identiteits-ontwikkeling

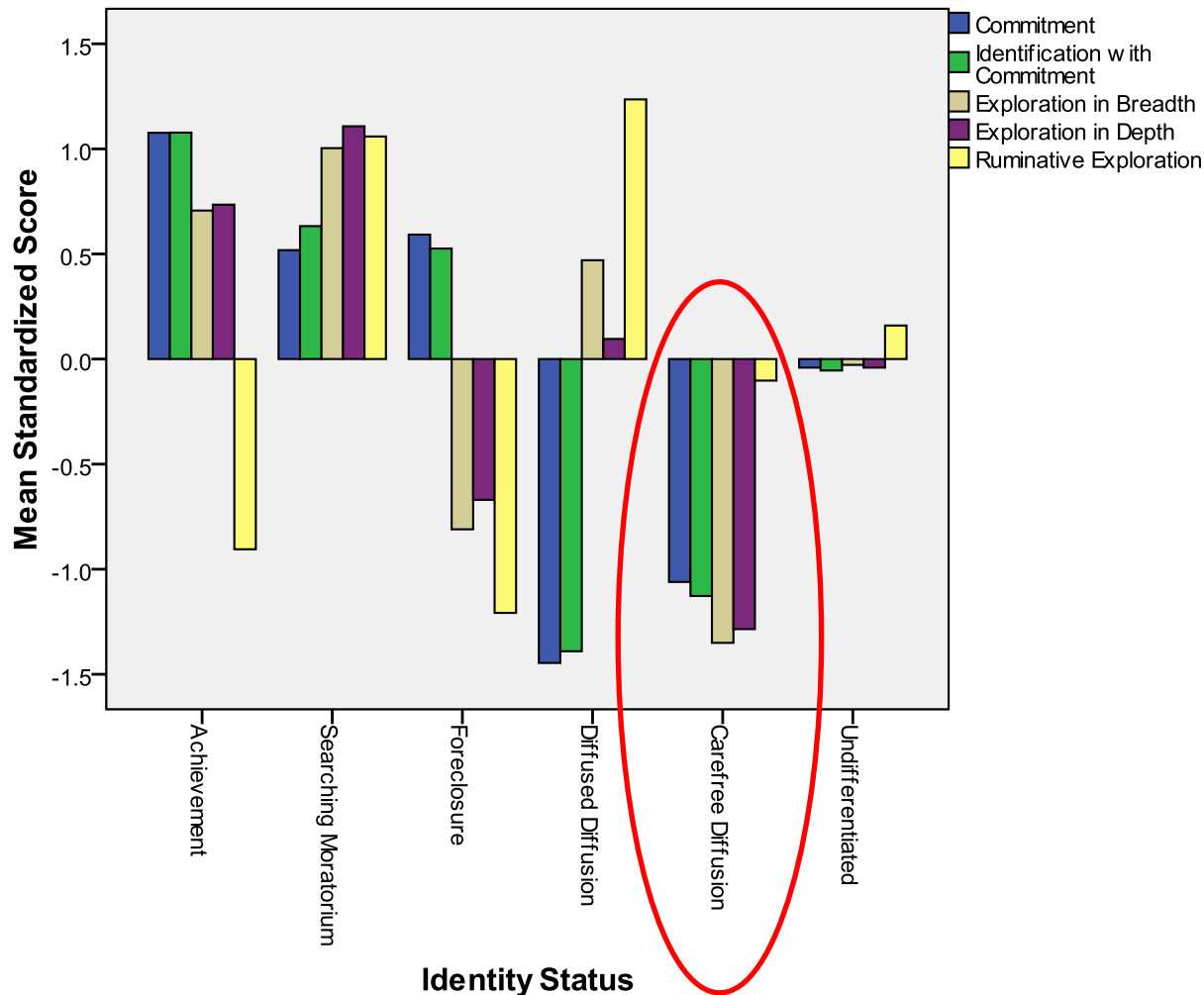

- **Verwarde** groep, of jongeren die niet bezig zijn met de zoektocht naar hun identiteit, wordt **groter!**
- Steeds langer uitstellen van belangrijke levenskeuzes!
- Te veel keuzemogelijkheden?

Een nieuw model (Luyckx, Meeus, Crocetti)

→ Mogelijk een **nieuwe** status: **carefree diffusion!**

**Schwartz, Luyckx,
Beyers et al., 2010
(N = 9034 18-25j)**

- Bleken niet te rumineren, itt diffused diffusion!
- Maken zich dus geen zorgen over gebrek aan identiteit.
- Is dit een nieuwe status, ook in onze huidige maatschappij?
- Zijn wel risicogroep voor normovertredend en gevaarlijk gedrag, in het bijzonder alcohol- en drugsgebruik!

Wat ontwikkelt?

Jongeren ontwikkelen op een dynamische manier!

Het (soms vreemde) gedrag van jongeren kunnen we proberen te begrijpen als deel van de *normale* ontwikkeling!

- Lichamelijke ontwikkeling
- Psychoseksuele ontwikkeling
- Denk-ontwikkeling
- Emotionele ontwikkeling
- Morele ontwikkeling
- Groei naar zelfstandigheid
- Identiteitsontwikkeling
- ...

Tip 1: Weet wie de jongere is!

Tip 2: Een beetje tolerant zijn kan geen kwaad!

Tip 3: Probeer rekening te houden met de leeftijd, de capaciteiten, en de ontwikkeling van de jongere!

Dank voor jullie aandacht!

Informatie over ons onderzoek bij Jongeren

- www.vopspsy.ugent.be/nl/ontwikkelingspsychologie

Contact:

Wim Beyers: wim.beyers@ugent.be

Bart Soenens: bart.soenens@ugent.be

Maarten Vansteenkiste: maarten.vansteenkiste@ugent.be

Of, lees eens een goed boek!

